

vidi veliko. Izročili smo hladnemu grobu v varstvo telesne ostanke okrajnega zdravnika in veleposestnika g. dr. Ivana Fasching. Velika množica pogrebcev je pričala, da je bil rajni povsod priljubljen in spoštovan in so bile popolnoma na mestu besede g. šolskega upravitelja, ki ga je v poslovnem govoru ob grobu imenoval enega najboljših zdravnikov. Dr. Fasching je bil zadnji potomec stare, ugledne in premožne tržanske rodbine. Njegov praded Jakob, viničarski sin iz Luč, je v začetku pretečenega stoletja prišel v Sv. Lovrenc in se preživljal kot splavar. Leta 1814 se je oženil z Ano Jakopič, kmečko hčerko iz Prihove. Njun sin Mihael je napredoval od navadnega splavarja do gospodarja in je na svojo roko nakupoval les ter ga vozil na splavih in šajkah proti Hrvaški in Srbiji. Kot tak se je poročil leta 1846 z mlado vdovo-tržanko Terezijo Gregl, rojeno Dletinger, in postal lastnik lepega Kavčičevega posestva v trgu. Tudi Mihaelov sin Stefan, oče rajnega g. zdravnika, je nadaljeval po očetu podedovano lesno trgovino ne samo po Dravi, ampak še več po obdravski železnici, ki je bila otvorena 1. julija 1863. Stefan je bil več let trški župan in je umrl 48 let star leta 1899. Rajni dr. Fasching je bil — razen rojstne hiše v trgu — lastnik obširnega Hlebovega posestva, na katerem stoji nekdanj daleč okrog znana romarska cerkev sv. Ignacija.

Dornova. Dne 26. maja je preminul za vedno obče priljubljeni bivši veleposestnik Blaž Firbas v 75 leti starosti. Pokojni je bil ustanovni član gasilnega društva, pri katerem je nad 30 let zvesto deloval; bil je tudi več let občinski svetovalec, pa tudi naročnik in zvest čitatelj »Slov. Gospodarja«. Isti dan je tudi za vedno zaspal mlad delavec in posestnik Miha Kristovič v 39 letu starosti. Zapušča žalujočo ženo in pet nepreskrbljenih otrok. Kako sta bila priljubljena, je pričala množica ljudstva, ki ju je spremljala na njuni zadnji poti. Pogreb sta vodila gg. kaplana. Ob odprtih grobeh je govoril g. pater Konstantin tako ganljivo, da so se oči vseh orosile, za kar mu iskrena hvala. Ohranimo oba pokojna v blagem spominu!

Trgovišče pri Veliki Nedelji. Nedavno se je v naši vasi pojavil nenavaden berač, takorekoč bela vrana med današnjimi berači. Prosil je namreč pri vsaki hiši izrecno za kruh, kar se nam je res čudno zdelo, ko vendar danes navadno vsak berač kruh odklanja ter hoče le denar ali pijačo. — Kaj pa je z novo občinsko cesto, na katero že davkoplačevalci komaj čakajo? Ali bo že skoraj izročena prometu?

Radomerje. Dne 24. maja tega leta je strela zažgala moje gospodarsko poslopje. Gotovo bi mi zgoreli hlevi, nastala bi mi neprecenljiva škoda, da niso radomerški gasilci tako naglo prihiteli na pomoč in se lotili gašenja z nepopisno vztrajnostjo in požrtvovalnostjo. Prav tako so bili tudi ljutomerski gasilci kmalu na mestu in pomagali omejevati ogenj. Vsem, ki so mi v nesreči pomagali, zlasti pa vrlim gasilcem bodi izrečena iskrena zahvala. — Filipič Ivan, posestnik.

Sv. Andraž v Halozah. Tukaj se je poročila 31. maja hčerka tukajšnjega posestnika Andreja Topolovec v Trdoboječih z Josipom Vidovičem v Veliki Varnici. Vzornemu zakonskemu paru obilo sreče in blagoslova!

Trnovlje pri Celju. Naše marljivo Prosto-voljno gasilno društvo priredi v nedeljo, dne 12. junija prekrasno igro v treh dejanjih »Užitkarji«, koje čisti dobiček je namenjen za nabavo nove motorne brizgalne, koje blagoslovitev bo dne 26. junija. Prosimo vse prija-

telje gasilstva, da nas kolikor mogoče podpirajo na ta način, da nas v kolikor mogoče večjem številu obiskujejo na naših prireditvah. Igra se bo vršila pod kozolcem g. Alojza Fazarinca v Trnovljah.

Ponikva ob juž. žel. V nedeljo, dne 12. junija praznuje Ponikva 10 letnico obstoja gasilnega društva in ob enem blagoslovitev motorne brizgalne. Vsa prireditve je zvezana z župnim izletom žalske gasilske župe. Že z jutranjim vlakom bodo prihiteli gasilci od blizu in daleč z zastavami, da prisostvujejo slovesni sveti maši in blagoslovitvi motorne brizgalne.

Šmarje pri Jelšah. V predzadnjem »Slov. Gospodarju« nam je dopisnik iz Šmarja podal lepo sliko o naši sadjereji. Seveda bi še bil lahko marsikaj omenil, predvsem pa, da smo imeli na zapadni strani trga do nedavnega časa veliko in dobro drevesnico takratnega okrajnega zastopa. Zaspala je pri nas, napravila pa si jo je sadjarska in vrtnarska zadruga v sosednjem Št. Vidu, kakor smo čitali zadnji teden. Imamo pa še sedaj dol do Skaleta in tje gorí do Pogorevca po četrto ure dolg že 60 let stari drevored saméga sadnega drevja. Prvi nosi ime po nekdanjem tukajšnjem zdravniku in znanem pisatelju dr. Jos. Vošnjaku, drugi pa po velikem našem rodoljubu in iskrenem prijatelju in dobrotniku učeče se mladine Francu Skazu — v hvaležni spomin, da sta si svoje dni oba mnogo prizadevala kakor za prosveto naroda tako tudi za njegovo gospodarsko probudo. O svojem rojaku Skazu še sedaj ljudstvo govori, da je imel lepa posestva z vzornimi sadonosniki okrog Rogaske Slatine ter skoraj po celi naši župniji; bilo bi umestno, če bi nam kateri zgodovinar orisal njegovo rodoljubno delovanje. O dr. Vošnjaku pa beremo izpod peresa g. prelata dr. Kovačiča na 69. strani letošnjega »Kraljestvo božje« naslednje besede, ki nam naj bodo nova pobuda za našo tukajšnjo čim lepšo proslavo sedemdesetletnice Slomškove smrti: »Slomškova nenadna smrt je strašno pretresla vse sloje. Mučen vtis, ki ga je napravila ta žalostna novica, je opisal v svojih »Spominih« dr. Jos. Vošnjak. Bil je takrat zdravnik v Šmarju pri Jelšah. Okoli 11. ure drugi dan po smrti Slomškovi je šel po trgu. Srečal je cerkvenega ključarja Lipovška in ga vprašal, zakaj tako močno zvonijo. »Ali še nisi slišal? Škof Slomšek so umrli!« Ne morem popisati, pravi Vošnjak dalje, kako me je pretresla ta v resnici za Slovence grozna vest. Slomšek je umrl, on, ki nam je bil svetla zvezda, ki nam je svetlila in kazala pot, po kateri naj hodimo... Vsi, ki so z njim kdaj občevali, so z največjim navdušenjem govorili o njegovi ljubeznivosti in gorečnosti za Boga in narod. — Tako dr. Vošnjak. Šmarčani, zapomnimo si to in ostanimo zvesti učenci in dobri otroci svojega velikega rojaka in nepozabnega škofa A. M. Slomškega!

Botri in botre! Imam veliko zalogo raznega blaga in si lahko po jako ugodni ceni nabavite obleke za Vas in Vaše birmance pri Martin Sumer, Konjice. 716

Velenje—Črnuče. — (Poškodba daljnovoda Črnuče—Velenje.) V petek, den 27. maja opoldne je v bližini Zlokarjev pri Trojanah neki posestnik iz Male ravní podrl pri sekanju smreko na velenjski daljnovod, pri čemur so se pretrgale vse tri žice in je bil daljnovod prekinjen v razdalji 350 m. Povzročena je bila občutna škoda in je mogla elektrarna šele v soboto zjutraj z velikim trudom popraviti pretrgani daljnovod. Pri sekanju dreves v bližini daljnovodov je potrebna previdnost, sicer se

Hemoroidi

zlata žila — najčešče nastanejo vsled slabega obnavljanja snovi, pomanjkanja redovite prebave, kakor tudi slabega mešanja in obnavljanja krvi. 6—12tedensko uživanje naravnega »PLANINKA« zdravilnega čaja bo izvrstno delovalo na nečisto kri in vsled tega nastalim škodljivim posledicam. Zahtevajte v lekarnah samo pravi »Planinka« zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih paketih po 20 D z napisom proizvajalca: **Lek. Bahovec, Ljubljana.**

more povzročiti veliko škodo in tudi smrtno nesrečo vsled električnega toka niso izključene. Zato je najbolje, da se pred pričetkom sekanja obvesti elektrarno, ki bo sekanje na svoje stroške nadzorovala.

Pišec. Saj ne moremo biti tiho, gospod urednik, ko pa voda po naši Gabernici nič ne miruje in tudi g. Gaber vedno kaj novega pogrunta. In tega mi ne bi spravili v javnost?! Veste, kaj si je ytepel naš g. Karlek v glavo? Lastno gnezdo si zgradil. In kakš je začel! Kakor lastavica. Toda tudi zlatega nauka se drži: Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača! Saj pravi, če bo sto let gradil, streho pa hoče imeti svojo. Majhen mož je ta Karlek, a žilav in grčav, ali dobra dušica. Včasih nam tudi katero zagode, ker se na take stvari razume. Pa še sv. Mihaela malo tudi včasih podraži, ko ga zjutraj pri jutranjici budi iz sladkega spanja. Le žal, da si gnezdo gradi tako daleč od Pišec. Da pa ni osamljen v gradnji, so se mu pridružili gg. Iljaš Anton in Stojan Josip ter krajevni šolski odbor. Vsi gradijo in zidajo. Šolski odbor nam je prav okusno prepleskal tudi ograjo okrog šole. No vidite, da nismo Pišecani Bogu za hrbtom. Mislite, da nikdo rad k nam ne pride? Hm! Prieki se kar zgrinjajo od vseh strani v naš veseli kraj. Saj imajo že kar tri zastopnike: gg. župnika, šolskega upravitelja in kaplana. Toda skoraj bi se tropersna deteljica skrčila za en list. G. šolski upravitelj Roškar nam je hotel po vsej sili na oni svet. Grozne ledvice ima. In te mu niso dale miru. Sedaj pa mu jih je g. zdravnik ugnal v kozji rog in rdečica se že vrača na gospodov obraz v veselje nas vseh. — Birmancey homo letos imeli okoli 500 in 100 prvoobhajancev. Lepe številke! Toda to še ni vse. Odkrili smo tudi posebnost pri nas. Na vrtu župnišča se nahaja starodavna kamenita miza g. Orožna, kakor pravi ustno izročilo. In pri tej mizi je nastala za časa kaplanovanja g. Orožna v Pišecah ona znana in priljubljena pesem: Kje so moje rožice? Ali za danes naj bo dovolj. Če vse povemo danes, kaj bo nam pa za drugič ostalo? Zato drugič zopet na svidenje!

Vprašanja in odgovori.

A. Č. v J. Ali je možno, da se rekrut pritoži zoper postopanje nadrejenih? — Možno je, javi se naj k raportu in pove. Svetujemo pa, saj je povsod tako, da se za vsako stvar ne pritožuje.

A. K. v O. Rojen sem v Sloveniji, oče je Nemec, kje dobim delavsko knjižico? — Niste pristojni v nobeno jugoslovansko občino, zato vam nobena ne bo knjižice izdala. Prijavite se svojem nemškemu konzulu v Ljubljani. Naslov: Nemški konzulat, Ljubljana.

A. B. v C. Ali je res kaznjivo sprejemati če stitke za jubileje svoje starosti? — Ni kaznjiv niti on, ki sprejema, niti on, ki jih izroča. Kdo vam je pa tako neumnost v glavo vbil? Častitati je vendar dejanje vladnosti in če bi tega ne storili, bi se vas smatralo, da ne veste, kaj se spodobi.

J. Č. v P. Moj сосед ima pravico do moje poti, ali jo lahko odstopa drugim. — Ne, ima jo le za sebe, oziroma svoje ljudi in za svoje vožnje.

J. Z. v M. Kako je s patenti? — Ako kdo izumi stroj, ki ga patentira, ga s tem zavaruje, da drugi ne sme istega izdelovati. Patent velja le za določeno državo, kjer je prijavljen, ker ga je treba prijaviti v vsaki državi, kjer hoče lastnik, da je izum zavarovan. Patent se lahko tudi proda. Kdor ponareja patentno zavarovane izdelke, je kaznovan, ako ga lastnik patenta toži.

M. H. v K. Imam posestvo v najemu. Ali sva oba dolžna delati kuluk? — Kuluk se je obrčunal na podlagi davkov, občinski kuluk tudi, torej občina lahko terja od obeh.

Isti. Kupil sem posestvo, ki ga sicer uživam, vendar ni prenešeno na mene. Kako naj to uredim? — Oni, ki vam je posestvo prodal, mora dovoljenje prenosa pred tamošnjo sodnijo podpisati.

R. L. v M. d. Sin je šel služiti. Potrebujem ga doma, ali ga lahko prisilim da pride domov? — Če je sin polnoleten, ne morete ga prisiliti. Če ni polnoleten, ga sicer lahko prisilite, vendar je treba urediti tako, da bo sin rad doma, raje kot drugod. To pa napravi očetovska ljubezen.

K. T. v Št. Sem mizarski obrtnik ter imam zaslužen denar na izvršenem delu, pa ga nameravam izterjati, ker sem v največji stiski, pa se dolžniki izgovarjajo, da po zakonu o zaščiti kmeta šest mesecev ne plačajo nobenih dolgov. Kako naj danes mali obrtniki živimo? Zaslužka nobenega, bolniško blagajno moramo plačevati, davki se tudi nabirajo in material je treba takoj plačati. Kaj naj storim? — Delajte samo proti gotovini, svoje upnike pa potlačite s tem, da jim zastavite svoje terjatve pri kmetih.

E. K. v St. M. Najemnina je znižana, toda davkarja noče priznati. — Najemnino potrjujete sedaj itak na uradnih monopolnih tiskovinah, davkarja vam mora najemnino priznati tako kakor je. Davek se pa računa po višini najemnine. Zoper davčni urad je pritožba na davčno upravo, zoper to pa na finančno ravnateljstvo.

F. K. v D. Ali lahko kupim posestvo svojega dolžnika, ki ga tožijo? — Posestvo lahko kupite. Na vsak način se mora pogodba napraviti pred notarjem in se mora posestvo preknjižiti, sami ne boste točno napravili.

Isti. Ali hranilec, ki ni več posestnik, mora k vojakom? — Tudi hranilec brez posestva uživajo iste ugodnosti.

Isti. Ali bom dobival kot invalid francosko rento redno? — Da. Za pregled vas bodo že pozvali k francoskemu konzulatu v Ljubljani.

I. S. v M. S. Ali me advokat sedaj lahko toži za 2000 Din? — Pet mesecev imate mir.

M. S. v P. Ali sem dolžna plačati občinski kuluk ali voziti, ali mora moj sin namesto mene iti delat? — Nekaj bo že treba, ker ste kot posestnica dolžna prispevati k občinskim cestam, seveda primerno. Ako smatrate, da se vam godi krivica, se pritožite na sresko načelstvo.

J. Z. v O. v. Starši moje žene ne dajo dote, kakor so obljubili ustmeno. Ali jih lahko pri-

siliti? — Za izpolnitev takih obljub ni sile in ne zakona. Napraviti bi morali tedaj ženitovanjsko pogodbo! Pravico do deleža kot dedinja pa seveda še ima.

Nova knjiga.

Alojzij Merhar: **Slomšek**. Apostol Slovencev. Starejša generacija pač še pomni, s kakšnim navdušenjem smo čitali pred kakimi tridesetimi leti prve pesmi Župančičeve in Silvin Sardenkove. Brez vsake bučne reklame! Že komaj smo čakali novih števil »Zvona« in »Doma in Sveta«. Danes so seveda, naravno je to v življenju, v ospredju mladi. A težko, da bi nam kateri tako k srcu govoril kakor sta nam ta dva velika lirika. So tudi drugačni časi, srce morda nima več tistega pomena, več morda glava, težka, iščoča, preudarjajoča miselnost. Vendar bi bilo žalostno, če bi nam sedanji hudi časi povsem umorili vsak čut in vsako veselje za zvonečo lirično pesmijo. Trenutki vsaj pridejo, ko je duša tudi takih žejna. Vzemite tedaj to majhno, najmodernejše-apartno knjižico Sardenkovo s temi pojočimi epsko-liričnimi pesnitvami. Poezija te knjige sama vam bo kakor pomlajajoča kopel. Navrh je Slomšek naš kakor malekateri naših velikih mož. Zlasti kdor je dobro predelal življenjepise o njem, n. pr. dr. Medvedovega, bo preživel ob ti knjižici nanovo vse življenje tega izrednega moža. Naj bi prišla knjiga tudi med ljudstvo! Društvom bo nudila hvaležne točke za deklamacije. Dobiva se pri pesniku v Rogaški Slatini ali pri »Zdraviški upravi Rogaške Slatine«.

Lov na „kita smrti“.

Mlad kitolovec Bernard Lind je pripovedoval ta-le lovski doživljaj na »kita smrti«:

»Ko smo pripluli do Rigne otoka v Severnem morju, smo se pripravili in opremili z vsem potrebnim na kitji lov. Naložili smo ogromne zaloge drv in nato smo se odpeljali dalje. Poveljnik lovilnega čolna je imel glede izsleditve kitov zelo dober nos. Lahko rečem, da je navohal od daleč kita. Po cele ure je predsedel na jamboru, odkoder je opazoval kite, ki so izbrizgavali vodo visoko v zrak. Navadno ni trpelo dolgo in že je začel klicati z opazovalnice: »Kit!... Kit!... Kit!« Kakor blisk je deloval ta klic name in sploh na vse, ki smo bili glede kitolova novinci. Koj nato smo spustili z glavne ladje čoln in šlo je naprej v bližino plena. Nepopisen doživljaj zame je bil prvi kit. Žival je bila nekaj ogromnega. Visok vodni curek se je dvigal neprenehoma iz orjaškega trupa. Kit niti slutil ni, da je držal poveljnik čolna pripravljeno harpuno, ki se mu je zabolala globoko v mast. Po zadetku so povzročile plavuti orjaka velike vrtince. Ako bi bili z našim čolnom v bližini plavuti, bi bilo gotovo po nas. Ko se je kit potopil, se je odvila z nepopisno naglico vrv, na katero je bila pritrjena harpuna. Čez nekaj časa se je prikazal orjak zopet na površju in se je pognal naprej po morju z brzino krogle, potegnivši naš čoln za seboj. Po cele ure je trajal smrtni boj ogromne živali, dokler niso postali vodni izbrizgi krvavi. Rdeče barvana voda je bila za nas znamenje. Smrtno onemoglega kita smo lahko vlekli proti ladji, ga dvignili na krov ter razdelali.

Tako je šlo dan za dnem in naše shrambe za kitovo mast so se polnile. Čas je hitel. Ko sem lepega dne opazoval z jambora, sem zapazil daleč pred seboj mogočne izbrizge vode. Že sem tudi jaz pozval tovariše z radostnim: »Kit!... Kit!... Kit!« Lovci so poskali v čoln in se bližali smrti zapisanemu plenu. Nismo še bili daleč proč od ladje, že je zavpil poveljnik čolna: »Obrnite, za božjo voljo, obrnite, lopovi! Kit smrti — kit smrti, bežimo!«

Poveljnik se je drl, kakor bi bil obseden. Nazadnje je le še ječal in se je onemogel zgrudil. Niti sanjalo se nam ni, kaj da je tolikanj preplašilo sicer neustrašenega moža. Bil je že vendar osivel pri lovu na kite. Zakaj neki se je tako prestrašil pri pogledu na baš tega kita?

Kmalu smo prejeli odgovor na naša molčeča vprašanja.

V bližini čolna smo čuli mogočno šumenje valov. Ko smo pogledali po morju, nam je skoraj zastala kri po žilah. Ogromen kit je bil, na kakršnega še nismo naleteli v tej lovski dobi. Kakor mogočen hrib se je zagnala žival s hitrostjo hrzovlaka proti našemu čolnu. Kit ni izbrizgaval iz svoje notranjosti navadnih vodnih curkov, ampak oblake pare. Kakor ostrmeli smo zrli v žival, ki nas je hotela pogubiti. Pogin je bil neizogiben. Kar naenkrat pa se je naša usoda preokrenila. Med tem se nam je bil približal naš drugi čoln. Kit se je obrnil kakor bi trenil proč od nas in jo ubral v smeri proti novemu sovražniku. Zopet se nam je vrnil pogum. Patrik, liki fizičlovka dolgi Irec, je porinil onesvečenega poveljnika čolna na stran in je pripravil dve harpuni.

»Naprej, mladci,« je kriknil, »lotimo se črnega satana, pokažite, da ste junaki in ne bojzljive šleve!«

Zaveslali smo na vso moč in res je bil že skrajni čas. Kit je bil napadel naš drugi čoln, a je že bil tudi zadet od dobro namerjene harpune. Žival je imela preveč opravka s tem čolnom in nas niti zapazila ni. Patrik je zagrabil harpuno z goljatsko roko in jo zasadil kitu v bok s tako silovitostjo, da bi se bil skoraj pfekucnil čoln. Koj za prvo harpuno ga je zadela še druga. Kit se je potopil globoko in odvil z bliskavico vrv. Ako bi se ne bil koj zopet prikazal na površju, bi bili izgubljeni. Tri harpune so tičale orjaku v telesu. Kit se je potapljal in plaval zopet na gladino morja ter vlekel pri teh rešilnih poskusih oba čolna za seboj. Cele ure je trajala igra potapljanja in dviganja, dokler ni omagal. Še enkrat se je zagnal proti nam, a njegov odpor je bil zlomljen. Morje se je pordečilo. Zmagali smo.

Ko smo privlekli plen k ladji, nam je razložil kapitan, zakaj se je bil tako prestrašil poveljnik čolna. Kit, katerega smo ujeli, je bil splošno znan pod imenom »kit smrti«. Že celo vrsto let je veljal za nepremagljivega in je imel marsikatero življenje na vesti. Čolne je premetaval z enim udarcem z repom. Vsi kitolovci so imeli nepopisen strah pred smrtonosno živaljo. Srečen slučaj je bil, da smo ga ujeli, a nikoli ne bom